

ג. אמר רבא: אין מחשבה מועלת בדבר שאינו ראוי לעבודה, כגון מנחת העומר שעשאה שלא לשמה, שאינה ראויה לכל עבודה אחרת כי חידוש היא (רש"י: שבאה גרש מן השעורים. תוס': מן החדש), ובמי שאינו ראוי לעבודה, כגון כהן בעל מום שעשה שלא לשמה (הלכך אם קיבל במחשבת פסול ויש שם דם הנפש – יחזור ויקבל. וכן אם חשב מחשבת פיגול – אין האוכלו בכרת. שטמ"ק), ובמקום שאינו ראוי לעבודה – כגון נפגם המזבח.

א. כאמור, רב וריש לקיש חולקים במנחת העומר וסובר שמחשבה מועלת בה.
ב. כתב בספר משך חכמה (תצוה כט, יד): חטאת המלוואים, אין מחשבת 'שלא לשמה' פוסלת בה [שלכן נאמר בה 'הוא' רק לאחר הקרבה ושריפה, כאשם] מפני שהיתה חטאת הקרבה בבמה (כמש"כ התוס' בע"ז לד.). – דבר שאינו ראוי בשום מקום אחר.

ח. אלו הלכות ישנן בעופות ואינן במנחות, וכן להפך – במנחות ולא בעופות?

יש בעופות שאינן במנחות; העופות באים בנדבת שנים (אבל במנחות נפש כתיב), ובמחוסרי כפרה – שהזב והזבה והיולדת והמצורע מביאים כולם עוף, והותרו מכלל איסורם בקודש – במליקה.
יש במנחות; טעונות כלי שרת לקדשם, ותנופה והגשה, וישנן בציבור כביחיד.

דפים ה – ו

ט. א. אלו דברים אסורים באכילה להדיוט ומותרים בקדשי גבוה?
ב. מנין שהטריפה פסולה להקרבה? ומדוע אי אפשר ללמוד זאת מבעל-מום ומשאר פסולים?
ג. האם יש להשוות את האיסורים דלהלן להדדי, ללמוד אחד מחברו או אחד משנים? – חלב ודם, טריפה, בעל מום ויוצא דופן בקדשים.

א. חלב ודם אסורים לאכילת הדיוט ומותרים לגבוה;
מליקה אסורה לאכילת הדיוט ומותרת לגבוה ולאכילת כהנים;
'חדש' אסור להדיוט ומותר לגבוה – במנחת העומר [שכך היא מצוותו שעל ידה החדש מותר. ואולם קודם מנחת העומר – החדש פסול למנחות. וכן איסור ספיחין לרבי עקיבא – מדאוריתא, והותר במנחת העומר משום שמצוותו בכך (עפ"י תוס' להלן פד.)];
שבת – אסורה להדיוט במלאכה, ומותרת להקרבת תמידין ומוספין לגבוה;
כלאי בגדים אסורים להדיוט ומותרים לגבוה.
גיד הנשה – לדעת רבי (בחולין פט.) עולה למזבח כשהוא מחובר לבשר. וחכמים חולקים.
מוקצה בשבת וביו"ט – מותר לקרבן, שאין איסור גופו גרם לו אלא דבר אחר, והואיל ואיסורו אינו אלא מדרבנן (עפ"י פסחים מה.).

ב. בברייתא למדו ממזן הבקר (האמור שנית בעולה) – למעט את הטריפה. [ומשום ממשקה ישראל הוה אמינא דוקא כשנולדה כשהיא טריפה, אבל נטרפה אחר שנולדה, שהיתה לה שעת הכושר, לא ידענו. וכן דרשו מכל אשר יעבר האמור במעשר בהמה, למעט את הטריפה, ובכל זאת הוצרכנו לדרשה מיוחדת שאפילו נטרפה לאחר שהוקדשה – פסולה].
ואי אפשר ללמוד פסול טרפה מבעל מום ושאר פסולים – שכן פסולם ניכר, תאמר בטריפה.
בבאור דברי הרמב"ם (איסורי מזבח ב, י) – ע' בתשובת הגר"ח זוננפלד צח.

ג. חלב ודם שנאסרו להדיוט, באים מכלל התר – הבהמה עצמה, לעומת הטריפה שכולה אסורה. הלכך אין להוכיח מחלב ודם לטריפה להתירה לגבוה.
 טריפה אין מומה ניכר וידוע, כגון בבני מעיים. משא"כ בעל מום ויוצא דופן. הלכך אין ללמוד איסור לגבוה מהם לטריפה.
 איסור בעל מום בקדשים יש בו חומר שעשה בו קרבים כמקריבים. הלכך אין ללמוד ממנו לטריפה וליוצא דופן שאינם פוסלים במקריב אלא בקרב.
 יוצא דופן אינו קדוש בכורה, משא"כ טריפה ובעל מום. יוצא דופן לא הותר מכללו, משא"כ בעל מום הותר מכללו אצל גבוה, בעופות. וכן טריפה – במלוכה [אבל לא הותרה מכללה להדיוט באכילת כהנים טהאת העוף – שהכהנים משולחן גבוה אוכלים].
 החלב הותר מכללו להדיוט, בחיה (עו"ס' יבמות לג:).

דף ו

י. א. מנחה שקמצוה פסולי עבודה או קמצוה כשרים באופן פסול – מה דינה? האם יש חילוק בדבר בין מנחת חוטא לשאר מנחות?

ב. האם מצינו קולא בעבודת שמאל יותר מפסולי עבודה שעבדו?

א. מנחה שקמצוה אחד מן האישים הפסולים לעבודה, או שקמצוה כשר בשמאל – פסולה. לדברי חכמים, אין תקנה בהחזרת הקומץ לקומץ שוב. ולדברי בן בתירא מחזיר וחוזר וקומץ.
 קמץ ונתן את הקומץ בכלי שרת; נחלקו תנאים האם לבן בתירא מחזיר וחוזר וקומץ (ת"ק דברייתא) או פסל ואין לו תקנה (רבי יוסי בן יוסי בן יאסיין ורבי יהודה הנחתום). וכן נחלקו בדבר שתי הלשונות בגמרא בדעת רב.
 א. הלכה כחכמים (ואף רב אפשר שלא סבר כבן בתירא אלא אמר דבריו אליביה, כדיוק לשון הגמרא. עפ"י שפת אמת).

ב. נראה שאם קמץ חרש או שוטה וקטן, גם לדברי חכמים מחזיר וחוזר וקומץ הכשר, שאין שם 'קמיצה' עליה בלא דעת (חדושים ובאורים א, ז).

אם נוקטים שכלי שרת מקדשים שלא מדעת, אין לו להחזיר הקומץ לתוך הכלי שממנו קמץ, כי אז לדעת התנאים הנ"ל יתקדש הקומץ וייפסל כמו אילו נתן לכלי אחר – אלא יחזיר על דופןיו וכד' ואח"כ יקומץ מתוכו (רב עמרם להלן ז. וכן יכול לדעת כמה אמוראים (שם) להחזירו לאותו כלי כשהוא מונח על הקרקע, שאין זו נתינה מקדשת).

גם לכהן אפשר שאסור להחזיר הקומץ לתוך הכלי, שנמצא גומר עבודת הזר ופוסל (עפ"י 'חדושי הרשב"א'; שטמ"ק ז. אות י).

אין חילוק בדין זה בין מנחת חוטא לשאר מנחות [ואפילו לר' שמעון הדורש טעמא דקרא, ולדבריו הקפידה תורה שלא יהא קרבנו מהודר, אעפ"י כל פסולי-עבודה פסולים בו].

ב. פסול שמאל הותר מכללו – בעבודת יום הכפורים, שנוטל הכף בשמאלו. משא"כ פסול זר וכד' – לא הותר מכללו. [ואעפ"י שזרות מותרת בשחיטה, אין זה 'הותר מכללו' – כי שחיטה לאו עבודה היא].
 טמא, הותר מכללו בעבודת ציבור (ע' בכורות לג ועוד).
 האונן, משמע מרש"י ותוס' (בזבחים סח) שאין לו התר מכללא. ואילו בחדושי הנצי"ב שם מובא שנחשב יש לו התר, בציבור או בכהן גדול (ע"ש בטהרת הקדש והר צב"ז).